

KAUNO LOPŠELIS-DARŽELIS „DAIGELIS“

VAIZDINĖS ATMINTIES TYRIMAS MIŠRAUS AMŽIAUS GRUPĖSE

Parengė VGK nariai

Kaunas 2022 m.

PLANAS

Įvadas	1
1.1. Tyrimo tikslas	4
1.2. Metodika	4
1.3. Tyrimo eiga	4
2. Tyrimo kiekybinė išraiška	10
3. Tyrimo rezultatų aptarimas	11
4. Išvados	11

IVADAS

Vaizdinė atmintis, kaip sako ir pats jos pavadinimas, operuoja iš tikrovės gauta ir susikurta vaizdinė medžiaga- vaizdiniais. Vaizdiniai yra panašūs į suvokimo metu gaunamus objektų vaizdus.

Ikimokykliniame amžiuje sparčiai vystosi vaikų gebėjimas įsiminti ir atsiminti. Ikimokykliniame amžiuje žmonės, įvykiai įsimenami gana ilgam laikui. Vaikystė palieka ryškių prisiminimų, tai ypač pasakytina apie vyresnįjį ikimokyklinį amžių. Ikimokyklinio amžiaus vaikų atmintis iš esmės yra nevalinga. Tai reiškia, kad vaikas dažniausiai sąmoningai nesistengia ką nors įsiminti. Jis įsimena ir atsimena nepriklausomai nuo valios ir sąmonės. Įsiminimas vyksta veikloje ir priklauso nuo jos pobūdžio. Vaikas atsimena tai, į ką buvo jo atkreiptas dėmesys, kas padarė jam įspūdį, kas buvo įdomu.

Nevalingo daiktų, paveiksluko, žodžių įsiminimo kokybė priklauso nuo to ar aktyviais ir detaliai jis juos suvokė, apgalvojo savo veikloje. Vien tik žiūrėdamas paveikslukus, vaikas įsimena juos blogiau, negu tuomet kai jam liepiama šiuos paveikslukus sudėlioti į savo vietas, pavyzdžiui, atskirai sudėti daiktus reikalingus darbui sode, virtuvėje, vaikų kambaryje, kieme. Nevalingas įsiminimas yra netiesioginis, papildomas vaiko atliekamų suvokimo ir mąstymo veiksmų rezultatas. Jaunesniojo ikimokyklinio amžiaus vaikams nevalingas įsiminimas ir nevalingas atgaminimas- vienintelė atminties darbo forma. Vaikas dar nesugeba užsibrėžti tikslo įsiminti arba atsiminti ką nors ir juo labiau nenaudoja tam specialių veiksmų.

Valingai įsiminti ir atgaminti vaikas pradeda 4-5 metų ir gerokai pažengia į priekį vyresniame ikimokykliniame amžiuje. Valinga atmintis formuojasi keliais etapais. Pirmiausia vaikas pradeda suvokti būtinumą įsiminti ar atsiminti, nežinodamas kokiais būdais tai daroma. Būtinumas atsiminti vaikui iškyla aukščiau, nes jis pirmiausia atsiduria tokiose situacijose, kur iš jo laukiama, kad jis būtų atsimintų, atskirtų tai ką jis anksčiau yra suvokęs arba daręs. O būtinumą įsiminti vaikas pradeda suprasti bandydamas atsiminti; jis pradeda numatyti, kad jeigu nesistengs įsiminti, tai paskui negalės ir atkurti to, ko iš jo laukiama.

Įsiminimo ir atsiminimo būdų vaikas neišranda pats. Jų išmoko suaugusieji. Pavyzdžiui, duodamas vaikui pavidimą, suaugęs tuoj pat liepia jį pakartoti. Klausdamas vaiką ką nors, padeda atsiminti papildomais klausimais. Vaikas stengdamasis įsiminti, pamažu išmoksta perprasti, susieti visus įsimenamus dalykus su kitais ir atsimenant panaudoti tuos ryšius. Galiausiai vaikas suvokia, kad specialūs įsiminimo veiksmai yra būtini, išmoksta pasinaudoti pagalbinėmis priemonėmis, padedančiomis atsiminti.

Nors vaikai juos neblogai moka valingai įsiminti, vis dėl to net ikimokyklinio amžiaus pabaigoje vyrauja nevalinga atmintis. Valingai įsiminti ir atsiminti vaikai stengiasi palyginti retais atvejais, kai jų veikloje iškyla atitinkami uždaviniai arba kai to reikalauja suaugusieji.

Nevalingas įsiminimas susijęs su aktyviu protiniu vaikų darbu, iki pat ikimokyklinės vaikystės pabaigos. Kai kurie vaikai turi ypatingą regimąją atmintį, kuri vadinama eidetine atmintimi. Eidetinės atminties vaizdiniai savo ryškumu ir aiškumu yra artimi suvokimo vaizdams: vaikas, prisimindamas ką nors, kas buvo suvokta anksčiau, tarytum vėl mato tai prieš akis ir gali išsamiai viską papasakoti.

Eidetinė atmintis- amžiaus reiškinys. Vaikai, turėtų ją ikimokykliniame amžiuje, vėliau, mokykloje, paprastai praranda šį sugebėjimą.

TYRIMO TIKSLAS

NUSTATYTI: vaizdinės atminties tikslumą, naudojant sumaišymo metodą.

IŠSIAIŠKINTI: vaizdinės atminties tikslumą, panagrinėti tokiu būdu tiriamasis stengėsi atsiminti išdėliotų kortelių tvarką.

METODIKA

TIRIAMIEJI: tyrime dalyvauja 15 skirtingo amžiaus vaikų. Po 5 vaikus -4m., 5 m. ir 6 m amžiaus

PRIEMONĖS: kompletas kortelių, kuriose atvaizduoti skirtingi pagal paskirtį daiktai 25 kortelės ir sekundininkas.

INSTRUKCIJA TIRIAMAJAM: „prašau, gerai įsižiūrėti į išdėstytas korteles su paveikslėliais, pasistenk įsiminti kaip jos sudėliotos“. Praėjus vienai minutei tiriamojo prašau nusiųkti ir sumaišau korteles. Kai tiriamasis atsisuka pasakau: „sudėliok korteles taip kaip jos buvo sudėtos pradžioje“.

TYRIMO EIGA

Tyrimas vyksta Kauno lopšelio-darželio „Daigelis“ mišraus amžiaus grupėje. Patalpa vaikui pažįstama ir įprasta. Tyrimas atliekamas individualiai su kiekvienu vaiku rytiniu laiku. Vaikas sodinamas prie stalo ant kurio figūriškai sudėliotos kortelės, šalia eksperimentatoriaus.

Eksperimentatorius prašo tiriamąjį gerai įsižiūrėti (1 min.) į figūriškai išdėliotas korteles su daiktų atvaizdais. Praėjus vienai minutei tiriamojo prašo nusiųkti ir visas korteles sumaišo. Tiriamajam atsisukus, pasiūloma korteles išdėlioti buvusia tvarka. Po 2 min. tiriamojo darbas nutraukiamas.

Tiriamasis

4m. - M

KAMUOLYS +	LOVA	KĖDĖ	LĖLĖ	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS	PAUKŠTIS	TELEFONAS	PUODELIS
TELEVIZORIUS	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS +
ŽVAKUTĖS	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI	SAULĖ +	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Dėliojo komentuodamas, klausdamas, tačiau negalvodamas, atsiktiktine tvarka.

4m - R

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS +	PAUKŠTIS +	TELEFONAS +	PUODELIS
TELEVIZORIUS	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI	SAULĖ	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Dėliojo iš lėto, vis klausdamas ar gerai, ar čia tinka, geriausiai įsiminė pirmąsias eilutes.

4m. - K

KAMUOLYS +	LOVA	KĖDĖ	LĖLĖ +	MAŠINA
KATĖ +	NAMAS	PAUKŠTIS	TELEFONAS +	PUODELIS
TELEVIZORIUS +	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS +
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI	SAULĖ +	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS +

Instrukciją išklause, dėliojo nepasitikėdama savimi, neskubėdama, nuolat klausinėjo ar gerai.

4m. - G

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ	LĖLĖ	MAŠINA
KATĖ +	NAMAS +	PAUKŠTIS	TELEFONAS	PUODELIS
TELEVIZORIUS +	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI +	KNYGOS
PIEŠTUKAI	SAULĖ	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS +	ŠAUKŠTAS +

Pirmus kelis paveikslėlius sudėliojo gerai, tačiau vėliau spėliojo, dėliojo atsitiktine tvarka, komentuodama, kad geriau tinka čia.

4m. - D

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ	LĖLĖ	MAŠINA +
KATĖ	NAMAS	PAUKŠTIS	TELEFONAS	PUODELIS +
TELEVIZORIUS +	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI +	SAULĖ +	SALDAINIAI +	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Dėliojo greitai, įvardindamas paveikslėlius, nesistengdamas atsiminti, negalvodamas

5m. - E

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS +	PAUKŠTIS	TELEFONAS	PUODELIS +
TELEVIZORIUS +	GĖLĖ +	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI	SAULĖ	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Susikaupusi išklause instrukcijas, dėliojo neskubėdama, stengdamasi atsiminti paveikslėlio vietą, todėl geriausiai sudėliojo pirmąsias eilutes.

5m. D

KAMUOLYS+	LOVA	KĖDĖ	LĖLĖ +	MAŠINA
KATĖ+	NAMAS	PAUKŠTIS	TELEFONAS	PUODELIS
TELEVIZORIUS	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS+	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI +	KNYGOS
PIEŠTUKAI +	SAULĖ	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS +

Išklausė instrukciją susikaupęs, dėliojo lėtai, ilgai stengdamasis prisiminti kas kur buvo.

5m. D1

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS	PAUKŠTIS +	TELEFONAS +	PUODELIS +
TELEVIZORIUS +	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI +	TORTAS
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI	SAULĖ +	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS +

Išklausęs, dėliojo gana greitai pradėdamas nuo vertikalios eilutės, stengėsi prisiminti, dažnai patikslindavo.

5m. A

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS	PAUKŠTIS +	TELEFONAS	PUODELIS
TELEVIZORIUS	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI +	TORTAS
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI +	SAULĖ	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS +	ŠAUKŠTAS

Dėliojo susikaupęs, stengdamasis prisiminti, kartais sukeisdavo vietomis, nieko neklausinėjo.

5m. I

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS +	PAUKŠTIS	TELEFONAS +	PUODELIS
TELEVIZORIUS	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI +	SAULĖ +	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Dėliojo kalbėdama, įvardindama paveikslėlius, kartais pakeisdavo vietomis, geriausiai pavyko sudėti pirmąsias eilutes vertikalčiai ir horizontalčiai

6m. M

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA
KATĖ +	NAMAS	PAUKŠTIS	TELEFONAS	PUODELIS
TELEVIZORIUS	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI +	SAULĖ +	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS +

Nuolat klausinėjo ar gerai, jaudinosi geriau įsiminė pirmą eilutę, nuolat kaitaliojo vietomis.

6m. A

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS +	PAUKŠTIS +	TELEFONAS +	PUODELIS +
TELEVIZORIUS	GĖLĖ +	LAIVAS	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI	SAULĖ	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Atidžiai išklausė, stengėsi prisiminti ir teisingai sudėliojo pirmąsias dvi horizontalčias eilutes, vėliau dėliojo kalbėdama, bet atsitiktine tvarka.

6m. M1

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ	NAMAS	PAUKŠTIS	TELEFONAS +	PUODELIS
TELEVIZORIUS	GĖLĖ	LAIVAS	AKINIAI +	TORTAS
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS +
PIEŠTUKAI +	SAULĖ +	SALDAINIAI +	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Dėliojo greitai, dažnai teisingai prisimindamas paveikslėlio vietą, ar ją sukeisdamas, geriausiai pavyko sudėti pirmą eilutę.

6m. A1

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ +	LĖLĖ +	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS	PAUKŠTIS	TELEFONAS +	PUODELIS +
TELEVIZORIUS +	GĖLĖ	LAIVAS +	AKINIAI +	TORTAS +
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ +	SKĖTIS	BATAI +	KNYGOS +
PIEŠTUKAI +	SAULĖ +	SALDAINIAI	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Dėliojo susikaupęs, neklausinėdamas ir nekalbėdamas, stengėsi įsiminti paveikslėlio vietą.

6m. A2

KAMUOLYS +	LOVA +	KĖDĖ	LĖLĖ	MAŠINA +
KATĖ +	NAMAS	PAUKŠTIS +	TELEFONAS +	PUODELIS +
TELEVIZORIUS +	GĖLĖ	LAIVAS +	AKINIAI	TORTAS
ŽVAKUTĖS +	KEPURĖ +	SKĖTIS	BATAI	KNYGOS
PIEŠTUKAI +	SAULĖ	SALDAINIAI +	KIBIRĖLIS	ŠAUKŠTAS

Išklausęs pirmiausiai dėliojo vertikaliai, vėliau prisimindamas kas kur buvo, komentuodamas kas prie ko labiau tinka.

TYRIMO KIEKYBINĖ IŠRAIŠKA

Nr.	Tiriamasis	Amžius	Atsakymai teisingi	Atsakymai neteisingi	Procentai %	Tiriamojo elgesys
1.	M	4m	5	20	20	Dėliojo komentuodamas, klausdamas, tačiau negalvodamas, atsitiktine tvarka.
2.	R	4m	9	16	36	Dėliojo iš lėto, vis klausdamas ar gerai, ar čia tinka, geriausiai įsiminė pirmąsias eilutes.
3.	K	4m	9	16	36	Instrukciją išklaušė, dėliojo nepasitikėdama savimi, neskubėdama, nuolat klausinėjo ar gerai.
4.	G	4m	8	17	32	Pirmus kelis paveikslėlius sudėliojo gerai, tačiau vėliau spėliojo, dėliojo atsitiktine tvarka, komentuodama, kad geriau tinka čia.
5.	D	4m	8	17	32	Dėliojo greitai, įvardindamas paveikslėlius, nesistengdamas atsiminti, negalvodamas
6.	D	5m	7	18	28	Išklaušė instrukciją susikaupęs, dėliojo lėtai, ilgai stengdamasis prisiminti kas kur buvo.
7.	E	5m	9	16	36	Susikaupusi išklaušė instrukcijos, dėliojo neskubėdama, stengdamasi atsiminti paveikslėlio vietą, todėl geriausiai sudėliojo pirmąsias eilutes.
8.	D1	5m	13	12	52	Išklaušęs, dėliojo gana greitai pradėdamas nuo vertikalios eilutės, stengėsi prisiminti, dažnai patikslindavo.
9.	I	5m	12	13	48	Dėliojo kalbėdama, įvardindama paveikslėlius, kartais pakeisdavo vietomis, geriausiai pavyko sudėti pirmąsias eilutes vertikaliai ir horizontaliai
10.	A	5m	12	13	48	Dėliojo susikaupęs, stengdamasis prisiminti, kartais sukeisdavo vietomis, nieko neklausinėjo.
11.	M	6m	9	16	36	Nuolat klausinėjo ar gerai, jaudinos, i geriau įsiminė pirmą eilutę, nuolat kaitaliojo vietomis.
12.	A	6m	11	14	44	Išklausiusi, stengėsi ir teisingai dėlioti pirmąsias dvi horizontalias eilutes, vėliau dėliojo kalbėdama, bet atsitiktine tvarka.
13.	M1	6m	12	13	48	Dėliojo greitai, dažnai teisingai prisimindamas paveikslėlio vietą, ar ją sukeisdamas, geriausiai pavyko sudėti pirmą eilutę.
14.	A1	6m	18	7	72	Dėliojo susikaupęs, neklausinėdamas ir nekalbėdamas, stengėsi įsiminti paveikslėlio vietą.
15.	A2	6m.	13	12	52	Išklaušęs pirmiausiai dėliojo vertikaliai, vėliau prisimindamas kas kur buvo, komentuodamas kas prie ko labiau tinka.

TYRIMO REZULTATŲ APTARIMAS

Remiantis atliktais tyrimais galima teigti, kad vaizdinis atminties tikslumas priklauso nuo daugelio faktorių. Pirmiausiai išskirti galima priklausomybę nuo vaiko amžiaus. Ketverių metų vaikų įsiminimas dar nesisteminis, neorganizuotas. Jų dėmesį patraukia kiti aplinkoje esantys objektai, sunku išlaikyti dėmesį, susikoncentruoti į užduoties atlikimą. Šiems vaikams svarbi suaugusiojo parama, jie klausinėja ar teisingai atlieka veiksmus. 4 m. amžiaus vaikų regimosios atminties tikslumas -31 %.

Penkerių metų vaikai geriau išlaiko dėmesį, nors tiriamųjų veikla neorganizuota, tačiau jų įsiminimas tikslesnis, bando įsiminti korteles kvadrato kraštinėse. 5 m. amžiaus vaikų regimosios atminties tikslumas -42 %.

Tyrimo metu paaiškėjo, kad tiksliausiai iš šių vaikų įsiminė šešiamečiai. Jų tiriamoje veikloje pastebima loginė seka. Vaizdinės atminties tikslumo rezultatus rodo ir teisingai sudėliotų kortelių skaičiai. Šio amžiaus vaikai sugeba dėmesingai išklaudyti užduotį ir ją atlikti iki galo. 6 m. amžiaus vaikų regimosios atminties tikslumas -50 %.

Analizuojant rezultatus pastebėta, kad įsiminimas priklauso nuo kortelių erdvinės padėties figūroje. Geriausiai vaikai atsimena korteles, esančias kvadrato kraštinės kampuose, pirmoje horizontalioje eilėje ir vertikalioje eilėje kairėje pusėje. Daugumai vaikų sudėtinga sudėlioti patį kvadratą iš kortelių. Pastebėta, kad užduoties atlikimo efektyvumą įtakoja vaiko nusiteikimas.

IŠVADOS

Vaizdinis atminties tikslumas priklauso nuo vaiko

- 1) Amžiaus
- 2) Sugebėjimo išklaudyti ir suprasti užduotį
- 3) Dėmesio koncentracijos laipsnio ir jo išlaikymo trukmės, bei paskirstymo
- 4) Nusiteikimo ir noro įsiminti pateiktą informaciją
- 5) Suvokimo (ar detalai suvokė, apgalvojo)
- 6) Individualių psichologinių ypatumų